

MAANDBLAD VAN „OUD-UTRECHT”

VEREENIGING TOT BEEFENING EN TOT VERSPREIDING VAN
DE KENNIS DER GESCHIEDENIS VAN UTRECHT EN OMSTREKEN

20 MAART
1947

ONDER REDACTIE VAN:
G. A. EVERS

20e JAARGANG
Nº 3

UITGAVE DER VEREENIGING. ADRES: VAN SPEIJKSTRAAT 20

DICHTERSWONINGEN IN UTRECHT.

VII. Bernard ter Haar.

Toen de Amsterdamsche predikant Bernard ter Haar (1806—1880) na zijn benoeming tot hoogleeraar in de theologie te Utrecht, zich alhier in 1854 vestigde, was hij een gevierd man. Zijn verhalende gedichten uit de school van Tollens: Joannes en Theagenes, Huibert en Klaartje, de St.-Paulusrots, Abd-el-Kader, vooral Eliza's vlucht, geschreven onder den verschen indruk van Beecher Stowe's Negerhut, hadden het letterlievend publiek gewonnen, en misschien werd zijn poëzie nog te meer gewaardeerd, omdat hij ook een geliefd predikant was.

Nog was zijn aanzien gestegen door de rol, die hij in de April-beweging van 1853 had gespeeld. Na de benoeming der bisschoppen heerschte in het land een algemeene verontwaardiging over de houding van Thorbecke en zijn ambtgenooten. De kerkeraad te Amsterdam besloot zich hiervan de tolk te maken bij het jaarlijksch bezoek van den Koning. Een verzoekschrift met 53000 handteekeningen werd dezen toen aangeboden door Ter Haar, die hierbij een toespraak hield, welke door het geheele land werd gelezen en toegejuicht.

Is het mogelijk onder invloed van dezen roem geweest, dat de curatoren der Utrechtsche Universiteit Ter Haar voordroegen als opvolger van Prof. Royaards? In elk geval is de benoeming geen succes geworden. Al te spoedig bleek, dat een geliefd predikant en een gevierd dichter samen nog geen goed hoogleeraar maken. Als zoodanig heeft Ter Haar niets oorspronkelijks gegeven en een school heeft hij niet gesticht. Doch hij was een vriendelijk en goedhartig man, die zich bij zijn leerlingen en in ruimeren kring wist bemind te maken. Toen hij op 17 December 1874 als hoogleeraar aftrad, besloot hij zijn rede met een gedicht „Afscheidsgroet aan mijn leerlingen en vrienden”, waarin hij getuigde:

Vaar dan wel, grijze stad met uw rijzigen Dom!
Met uw gordels van groene waranden!
Het zoetste herdenken blijft aan u gehecht,
Omdat hier de snoeren zijn samengelegd
Van zoovele onverbreekbare banden.

Bernard ter Haar woonde hier van 13 Juni 1854 tot 8 Mei 1865 op de Kromme Nieuwe Gracht no. 18, daarna tot 16 October 1874 Kromme Nieuwe Gracht no. 58, in het huis later bewoond door burgemeester Fockema Andreae. Nog woonde hij van 16 October tot 30 December 1874 Oude Gracht Tz. no. 188. Vandaar verhuisde hij naar Velp, waar hij zijn laatste levensjaren doorbracht.

VIII. Nicolaas Beets.

Toen Nicolaas Beets (1814—1903) in 1854 van Heemstede naar Utrecht werd beroepen, had de predikant den talentvollen schrijver van de Camera Obscura reeds overleefd. Wel verscheen in hetzelfde jaar de vierde, voor het eerst volledige, uitgave van dit kostelijke boek, maar de nieuwe opstellen waren van niet latere dagteekening dan 1841. Toen Beets het spel van zijn zonnige jeugd wilde vervolgen, bleek zijn scheppingskracht uitgeput. Ook de dichter van de aardige, jolige Liedekens (1834—1838) als De conducteur zat op den bok. Maartje zou met Kees uit hooien, Guurtje zou te kermis gaan, liet zich niet meer hooren. Voortaan bewoog Beets zich voornamelijk op religieus gebied, gaf hij preeken en christelijke poëzie in het licht.

Beets kwam hierheen als huisvader van een talrijk gezin, dat enkele weken verspreid moest wonen, eer een geschikte woning was gevonden. Op 4 Augustus kon deze worden betrokken in de Boothstraat, het was een oud kapittelhuis van de heeren van Sint Jan, in de 17e eeuw bewoond door den raadsheer Cornelis Booth. Het huis staat in zijn oorspronkelijke ligging met den voorgevel aan het Janskerkhof, waarvan de tuin door een sloot was gescheiden, afgebeeld op een gekleurde teekening van J. de Beyer, waarnaar H. Spilman een kopergravure maakte, aanwezig op het gemeente-archief.

In dit huis heeft Nicolaas Beets bijna een halve eeuw gewoond, van hier uit bezocht hij zijn uitgebreide volkswijk aan de Vecht, het Lauwerecht, hier verzorgde hij met liefdevolle toewijding de uitgaven van zijn Camera, waarvan hij een en twintig drukken zag verschijnen, schreef hij zijn taal- en letterkundige opstellen, heldere critieken, redevoeringen voor vergaderingen en congressen en bij veel middelmatige poëzie nog menig gevoelig vers. Ook was hij de feestpoëet bij uitnemendheid, die zich bij alle nationale feestdagen deed hooren. Zoo dichtte hij in 1886 de „Feestcantate bij de viering van het tweehonderdvijftig-jarig bestaan der Utrecht-